

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Nov napad na žiljenje španjskega kralja.

Če pojde to tako na dalje, potem bode ne mara da res prav skoro treba vprašati: kdo hoče še kralj ali cesar biti? Nobeden več? Osebnost varnost kronanih vladarskih glav dan danes, kakor se zdi, nij velika. Če ravno imajo pázne životne straže okolo sebe in če ravno jim je vse na službo, strelja zdaj tu zdaj tam izza zasáda kak nezadovoljen socijalni demokrat ali kak pustopolitik nanje, kakor na vrabce. Na Nemškem imajo še zdaj „malo obsadno stanje“ in absolutistično ostro postavo zoper socijalne demokrate, ker sta dva Nemca dvakrat za vrstjo streljala na starega nemškega cesarja Wilhelma. Na Laškem je pred nedavnem v Neapolji minister Cairoli komaj prestregel rano, ki je bila od Laha Passanante laškemu kralju Humbertu namenjena. Na Ruskem sta bila tudi ne smrtonosna poskušanja na življenje carjevo; španjski kralj Alfonzo je bil uže tudi z umorskim namenom napaden; a zdaj 31. decembra, nam telegram javlja novo moriteljno poskušanje na življenje mladega Alfonza, ki je ravnokar komaj odpraznoval svoje svatovanje s princesinjo iz avstrijske vladarske hiše, torej še v medenih tednih mladega zakona živi.

Iz Madrida se namreč telegrafira predvčeranjem: Neki človek, po imenu Otero Gonzalos, streljal je pri velicah vratih kraljeve palače na kralja in kraljico. Napadovalec je še le dvajset let star. Sodi se, da ima sokrivce, ki so ga najeli. Zaprt je. Nij dolgo kar je prišel v Madrid. Streljal je iz dvocevne pistole dvakrat. Druga krogla je letela tik mimo lica kraljičinega. H koncu telegrama se javlja pri tacihih prilikah povsod enako poročilo

o navdušenih ovacijah, s katerimi je narod kralju čestital na rešitvi življenja.

Če se tudi pravi, da bi bila krogla družega strela skoro zadela kraljico, princesinjo naše najvišje vladarske hiše, vendar je menda gotovo, da strel nij njej veljal, ker ona, nedolžna mlada ženska, nij mogla v teh malih dnéh, kar je v Španiji, z ničem zaslužiti kacega uzroka morilčeve osvete. Strel je veljal kralju, potomcu Burbonov, najbrž političnemu sistemu; če ne naravnost, pa je vsaj vzrastel na tleh nezadovoljstva. Mogoče pa tudi, da je atentat le delo posamezne pokvarjene osebe, ali male družbe.

Ta novi atentat, gnjusen vsem poštenim ljudem brez razločka politične vere, prišel je nemara nemškim časopisom v tem oziru neprijeten, ker spet ne morejo več samo na Rusijo psovati. Še se je na papirji komaj tinta nemškega peresa posušila, ki je psovala po povodu zadnjega moskovskega atentata na Rusijo, kot najbolj izpodjedeno državo. Ruski listi so zastonj odgovarjali, da na Nemškem volitve dokazujejo, da je uže 30 procentov nemških volilcev socijaldemokratov ali državnih nihilistov, a na Ruskem, da nihilisti niti pol procenta prebivalstva ne obsegajo. Nemške novine so z zadovoljstvom in škodoželjnostjo brodirale po rani ruske države, ki jo je baje da odkril bil moskovski poskušaj na življenje blazega carja Aleksandra. Zdaj pak je novi madridski atentat na kralja Alfonza primoral tudi nemške časnike obrniti oči z vzhodnjega severa na zapadni jug in reči, to, kar so nemški žurnalisti rekali ob času cesarjestrelbe pod lipami v Berlinu, namreč, da „leži neki mijazma knežjega umora povsod v Evropi v zraku,“ ali, da se strast, na kralje in cesarje streljati,

kakor skrivna kužna bolezen širi od države v državo

Naj bode tako ali takó, mi smo preverjeni, da narod v celoti in v ogromnej večini nij odgovoren za te atentate niti v Španiji niti v Rusiji. On nij kriv, če zdivjajo posamezni odrodki njegovi. Za to ne zasluži niti da se njegova svoboda zaradi tacihih atentatov krha in odjemlje, niti ne, da se nanj psuje.

Sicer je pa v Španiji zavrtni umor od nekdanj navadna stvar. Tam potegne španjski „bravo“ za vsako namišljeno razžaljenje svoj nož ali svojo pistolo in človeško življenje je malo vredno pri tem narodu. Saj je pred par leti tedanjega načelnika Španije generala Prima v sredi madridskih ulic zadel smrtonosni nož v prsi in še dan danes Primov morilec niti znan nij.

Od Francozov se učimo umno gospodariti.

(Dalje.)

II.

Kakšni so francoski gospodarji? Francosko gospodarstvo je sad razumne odgoje.

O Francozih se še sedaj pogosto misli, da so lehkomišljeni, nestanovitni, da ljubijo bolj videz nego resničnost, da poslušajo bolj svoje nagnenje in strasti, nego trezni razum, da se odtegujejo domačemu življenju in zanamarjajo izrejo svojih otrok itd. Tako je bilo nekdanj, a ne več sedaj. Če bi bilo tudi sedaj tako, bi bilo francosko blagostanje res nerešeno čudež. Trnje bi rodilo grozdje in osat fige. — Komur je znano, da noben narod na svetu nij rodil toliko slovečih računoslavcev in inženirjev, da se v nobeni deželi ne podučuje tako iz-

Listek.

Kako se ženi, Perzi.

V Perziji ima mož redkokada priliki, da vidi in si sam izbera svojo bodočo soprogo. Največ so v tej deželi oni, kateri se hoté ženiti, prisiljeni, da naprosijo svojih prijateljev, naj jim poskrbijo o nevesti. Tako se ima dakle ženin malo ne vedno zadovoljevati, da mu njega snubačica po svojem okusu in volji poišče bodočo soprogo. Dušna in telesna svojstva izbranke svoje pozna mož pred poroko jedino po opisovanju mešetaričnem. Ako mu je po godi nasvetovana ženska, začenja se prava snubitev.

Najprej jo dá vprašati, ako ga hoče za moža in jej pošlje v dar raznih slaščic. Kadar jih le-tá vzame in takó ponudbo sprejme, pošlje jej ženin na izbero lepih oblačil, zavojev, rut, posteljnine, zrcal, drobnjave od stekla in ki-

tajskega porcelana, kuhinjskega orodja, sáharja itd. — kratko rečeno: vsega, česar treba novozaročenki. Navada je, da vseh teh stvari dvoliko pošlje rodovina nevestina bodočemu svojemu zetu.

V dan, kadar se ima odvèsti izbrana nevesta na ženinov dom, se zbère obilo gostov, in sicer: možjé v stanovanji ženinovem, žené pri nevesti. Poslednje izpremijo nevesto v koplj in jo potem oblečó v najlepša oblačila. O mraku gredó ženihovi gostje po nevesto, da jo pripeljó v svoje novo domovanje. Izprevod, z mnogimi, ki svetijo, in z godbo ter obilimi gosti, je obično zelo veličasten.

Prispévši do nevestine hiše, zavijó nevesto, predno sede na konja, v zavoj (šál), kateri jej je poslal ženin. Pri tem se časih vnema prepír. Jaz sem bil navzočen, ko se je postaren vdovec ženil in se je sorodnikom nevestinim zavoj zdel premalo dragocen, dočim so ženihovi prijatelji trdili, da je od najboljšé

tkanine. Pričkanja nij htelo biti konec in stvar je uže bila precej ozbiljna, kar se začne neki udeleženec pomikati naprej in šli so za njim tudi drugi. Nevesto je izpremljalo sila ljudij in za njo je tékal dečák, noseč zrcalo.

Mej potem napravljajo često takó zvane „mostove“, preko katerih ima iti nevesta, in sicer takšnim načinom: možé, ki so v sorodstvu z ženinom, pozivljajo po imeni in ti imajo poklekati in z rokami na zemljo opirajoči se postavljati se pred konja. O tacihih prilikah je vedno dovolj smeha, kajti v ta posel izbirajo najrajše debeluhe in druge posebno neokretne veseljake.

Hrupno se pomiče vsa množica mej sviranjem gódežev ter ropotanjem bobnov dalje, dokler ne srečajo ženiha, kateri pride nevesti nekoliko naproti. Ugledavši svojo bodočo soprogo, zavihti roko in z vso močjo vrže proti nevesti pomoranko ali drug sad, a potem se naglo obrne in zbeži proti svojemu domu.

njegova pravica, le stvar razumnosti. Kakor Nemec povzdiguje vero čez dejanje, tako gleda Francoz na cilj, na občno korist vsacega dejanja. — Nemec vprašuje: zakaj? Francoz pa čemu? — Princip praktične morale pa je Francozu: Ne stori nikomur, česar ne želiš, da bi ti drugi storili. — Pri vsacem dejanju misli Francoz iz principa na prihodnost, na nasledek, ne upa na dejanje samo na sebi (zakaj bi mlatil prazno slamo?) — Sokrat in Ciceronov bonum, quod etiam honestum et utile est, navdušuje Francoze uže od nekdaj.“

Daj. p. 11

Rudolfova železnica

Je s prvim januarjem 1880 prešla popolnem v državno oblast. Vodja se bode odslej imenoval: „C. kr. poslovni upravitelj kronprince Rudolfove železnice“. Upravni odborniki odbora Rudolfove železnice so te dni dotični protokol podpisali z zastopnikom vlade, vitevom Pusswaldom. Poslovni upravitelj je imenovan vladni svetovalec Perl, kateremu je vsa uprava in vse osebje te železnice podložno. Nova vladna uprava bode skušala administrativne letne stroške pri tej železnici znižati, da bode tako država, ki je garantirala akcijonarjem obresti, imela menj doplačevati. Želeti je res, da se državne dolžnosti, ki težé davkoplačevalce tukaj in pri drugih železnicah, zmanjšajo.

Ta vladni korak bode imel v železnični politiki morda velike nasledke. Kajti verjetno je, da vlada ali država ne bode le pri sprejetju Rudolfove železnice v svojo režijo ostala, temuč, da seže tudi po nekaterih drugih železnicah, ki so jej enako breme. To pojde korak za korakom. Ali bode potlej bolje? To je težko vprašanje. Pri tacihih finančnih vprašanjih navadno le izkušnja uči. Saj smo ravno te dni brali, da je jeden največjih teoretičnih nacional-ekonomov, prof. Stein, na Dunaji faliral. Dolgo let druge gospodariti uči, a kar je sam praktično s svojimi denarji poskusil, mu je vse izpodletelo, tako da je ob vse premoženje prišel.

Dozdaj, dokler je bila Rudolfova železnica v obskrbljevanji svojega upravnega odbora, imela je tako velik deficit, da je morala država skoro 6 milijonov za njo doplačevati! To je šlo iz davkovskega denarja! Torej hočemo tudi mi upati, da bode odslej vsaj kar se tiče večje varčnosti pri režiji, kaj bolje, da se primankljaj zmanjša.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 2. januarja.

Znano je, da nij bolj nerodnih ljudi, nego so avstrijski oficijozni. Po tem, ko je onih 24 centralistov glasovalo za vojaško postavo, oglasil se je najprej Weeber, in svetu razodel, da so za to glasovali za vojaško postavo, da nij prišlo na krmilo Hohenwartovo ministerstvo. In resnično so se poprijeli dunajski oficijozusi te misli, a šli še dalje, ter navedli kar imen-ski vse ude novega ministerstva, ki bi nastopilo, da nijso oni ustavoverci glasovali za vojno postavo. Tedaj pa tudi praški „Pokrok“ pravi, da so oficijozne novine to samo iznašle in sicer za to, da bi malo olupšale odpad tistih ustavoverce, kateri zaslužijo po oficijoznem mnenju naslov „patres patriae.“ To omenjajoč pa pravi neki dunajsk „ustavoveren“ list, da Hohenwartovo ministerstvo bode na vsak način nastopilo.

V češkem klubu v Pragi je naznanil dr. Rieger da bodo Čehi od vlade zahtevali, da bode še v tej sesiji zahtevala dopolnilni kredit; ta predlog se bode naravnost stavil v

budgetnem odseku. „V parlamentu bomo govorili glasno in določno, in ako se nam ne bode hotelo naših želj z lepa izvršiti, nastopili bomo i drugače. Izvršenje ravnopravnosti na praškem vseučilišči odvisi poglavito od tega, kdo da je avstrijski naučni minister. — Dunajskim novinarjem je pa vendar dobro došla češka spomenica v zdanjej šuš naše notranje politike; obiranja nij konca ni kraja, odkar so jo Čehi objavili.

S solznimi očmi kliče zadnja številka dunajske „Deutsche Zeitung“ Poljake na pomoč zoper „požrešne“ Čehi, Slovence in Italijane. Pravi, da so Nemci najboljši prijatelji Poljakom. To basen pa spremlja ta list s prošnjo do Poljakov, naj se duševno združijo z Nemci, „potem bode leto 1880 blagotvorno za oba naroda“. A Poljaki so preveč premeteni politikarji, da bi se bankerotnim „fortschrittlerjem“ v zdanjem trenutku na limanice vseli.

Iz Lvova se čuje, da bode odbor „Rade Ruske“ v prihodnjem meseci vladi izročil spomenico o zatiranji Rusinov in o izvedenji člena 19 o ravnopravnosti.

Vnanje države.

Iz Niša se poroča, kjer zboruje srbska narodna skupščina, da je ta potrdila soglasno trgovinsko pogodbo z Italijo.

Iz Aten se poroča, da je adresna debata trajala 14 dnij, in da je ministerstvo zmagalo; zbornica je vladno politiko odobrila z 99 glasovi zoper 71. Potem je pa minister-ski predsednik Komunduros dejal na interpelacijo o stanji mejnega vprašanja, da Grška zaupa dobrohotenju vlad; ako bi pa njih posredovanje ostalo neuspešno, potem bode Grška energičneje postopala.

O napadu na španskega kralja in kraljico poročamo na prvem mestu tega lista.

Novo francosko ministerstvo pariški časopisi radostno pozdravljajo; monarhistički pak se norčujejo iz „ničel“, kakor nazivljajo novo imenovane ministre. Kakor je pa bilo predvideti, Prusom to ministerstvo nij po volji, posebno ker sta odstopila Waddington in Say. Trditvi Gambette, ka bi samo francosko cesarstvo mislilo na povračilni boj z Nemčijo, ne upajo Prusi, kakor tudi ne zaupajo Gambetti in novemu ministerstvu, ker je sestavljeno večinom iz „njegovih ljudi“. Nemške novine pak se zdaj še spominjajo, da je v ministerstvu ostal on mož, Lepère, čegar sovražstvo do Nemčije je obče znano, in čegar Nemcem sovražna napitnica v Besançonu še tudi nij pozabljena.

Preko Londona se poroča dné 31. 6. m., da prodira Baker s 1700 možmi pešcev in konjov in s 4 kanoni proti Kohistanu. Potlej pa se še dostavlja, da bodo v Kabulu in v okolici Angleži hitro mir napravili.

Izmej onih ministrov, ki so svojo vlast zastopali na berlinskem kongresu, je Waddington četrti, ki je odstopil; prvi je bil italijanski minister Corti, potem je odstopil Karateodori paša, nadalje Andrassy, in naposled zdaj Waddington. Mehemet Ali je umrl in Bülov, ostali so še trdno na svojem mestu knez Gorčakov, knez Bismark, Salisbury in Beaconsfield. V drugem položaji sta Haymrle in Karolyi, iz službe popolnem izstopila pa sta v privatno življenje Šuvalov in Desprez.

Dopisi.

Iz Logatec 31. decembra. [Izv. dop.]

Marsikde se volijo novi župani. Le pri nas ne, akoravno bi bilo pri nas silno potreba. Uže 7. dec. je sicer župan razglasil, da bode volilni zapisnik ležal v soseskinej pisarni skozi štiri tedne na ogled, in mnogo volilcev je uže šlo pogledat, ali so vpisani ali ne, pa dozdej še vsakikrat zastoj.

Dné 29. dec. smo še le spet izvedeli, da bo v novič naznanjeno, kdaj bode volilni zapisnik spisan. — Zakaj dozdanji župan gosp. A. Mulley, c. kr. poštar-ski oskrbnik v Logatci z volitvijo odlaga, to naj kaže sledeče. Silno

rad bi on namreč županil tudi zanaprej; alif on še volilne pravice nema in postavno v novo odbor voljen biti ne more. On ne plačuje drugega davka, kot od lesne kupčije, s katero se nikdar nij pečal, in ta davek še le od 1. jul. 1879. samo zato, da bi se mogel vpisati v volilni zapisnik. Bil je pa g. Mulley skozi tri leta nepostavno župan, ker nij imel aktivne volilne pravice in ker so se ga občinci naveličali, so stvar zapazili in sklenili gledati na to, da se letos § 1. občinskega volilnega reda bolje izpolnuje. Da bi pa vendar on letos volilno pravico res imel, kaj stori? Pelje se 26. dec. domov na Vrhniko; prvi svetovalec g. Martin Petrič pa skliče odbor, da bi pregledal soseskin račun. Naj bo omenjeno, da 26. dec. še nij bil spisan račun, da ga tisti dan odbornikov nobeden videl nij, in da oni trije odborniki, kateri so bili v seji za pregledanje računov izvoljeni, še denes ne vedo, kedaj bodo račun res pregledali. Po končanej volitvi treh odbornikov nasvetuje predsednik M. Petrič, naj se Mulleyu, ki bode iz službe stopil, izreče hvala za njegovo delovanje, kar se naj bolje s tem stori, da se imenuje za častnega uda občine, rekoč, da častni ud néma nobenega upliva na volitev, néma nobenega posebnega pomena, ampak je le zahvala. Po kratkej debati je glasovalo s predsednikom osem odbornikov za in le dva proti; zadnjima se stvar nij popolnem varna zdela, in rekla sta, da se Mulleyu lahko potem hvala izreče, kadar bo račun pregledan. Vedel pa nij nobeden odbornik, kaj je časten ud, kako daleč njega pravice segajo, večina odbornikov še besede „časten ud“ nikdar poprej slišala nij. Torej je zdaj več odbornikov nezadovoljnih, da je bil Mulley na ta način „pohvaljen“, in zdaj bo najbrž deželna vlada morala spoznati, ali zasluži Mulley biti častni ud ali ne. Zasluge njegove so prav majhene, napake pa velike, ker vedel se je Mulley največ otročje, tudi nepostavno, in je namesto mir, rad nemir delal v soseski in v fari. Ako pa tudi ostane g. A. Mulley časten ud Doljno Logaški, bilo bi mu vendar v največjo čast, ako bi se prostovoljno odrekel časti, katero si je po nevednosti odbornikov pridobil in katere ne zasluži. Upamo pa, da bo politična okrajna gospod-ska po § 19. obč. vol. reda skrbela, da se bo volitev novega odbora v Logatci kmalu vršila.

Iz Gorice 31. dec. [Izv. dopis.] Na božični večer je pogorel en del štacune, narodnega trgovca g. Josipa Kerševanija na Travniku. Tukajšnji lahonski pa Slovano-žreči list „L'Isonzo“ prinesel je to vest takoj po praznikih, in da bi domačemu slovenskemu trgovcu hudobno škodoval pri banki „Lipsiji“, pri kateri je bil on zavarovan, navedil je škode le bornih 300 (tri sto) gold. Pri preiskavi od strani vodstva banke pokazala se je pa po pri-seženih cenilcih škoda od 2600 (dva tisoč šest sto) gold. Torej je tu očitvidna pa nesramna škodoželjnost goriškega lahonstva nasproti slovenskim trgovcem.

Domače stvari.

— (Denes je na Dolenjskem) volitev državnega poslanca. Pričakujemo, da nam bodo prijatelji od vseh treh volišč precej po zvršetku izid telegrafirali. — Pri tej priliki ponavljamo zopet staro svojo prošnjo do prijateljev svojega lista, naj nam pošiljajo k r a t k a poročila o različnih dogodkih iz svojih krajev. Nam je ustrezno, naj bodo pisana kakor kdo hoče, samo da so resnična. Za male novosti

rstno in vspešno v računostvju in praktičnih vedah, ne more tega verovati. Francoz ne trosi hvale svojih resnično ali dozdevno dobrih lastnostij po svetu, kakor neki drug velik narod, o katerem je izpregovoril sloveč italijansk politik: „Nečimurni res niste, pa napihneni“, katerega zaradi tega noben drugi narod ne ljubi.

Zato nam more le tak opazovalec kaj zanesljivega o francoskem življenju poročati, ki je dolgi čas pri francoskih družinah preživel. Tak je bil Nemec Carl Hillebrand, ki je imel dvajset let čas, v raznih krajih, pri raznih družinah Francoze opazovati. — Njegova knjiga o Francozih je sicer v duhu nemškega idealizma spisana, pa vendar jako podučljiva.* — Iz njegove knjige bomo posneli óne strani francoskega družinskega življenja, ki služijo k raztolmačenju njihovega gospodarstva.

„Glavna nit francoskega duha je razumnost, ki se je uže v osemnajstem stoletju popolnoma razvila, ter potem s pomočjo revolucije in cesarstva polagoma mej ljudstvo razširila in še le dandenes svoj vsemogočen upliv na javno in domače življenje dobila. Glavni princip domačega življenja je moder, zbrisan evdajmonizem. — Vse čednosti imajo bolj socialen, v višjem pomenu besede utilitaren značaj in pomagajo veliko k vzdrževanju družinskega reda. — Čistost, zvestoba zaradi ljubezni, resničnost sama na sebi, delo zaradi stvari, katerih čednosti se Germani tastran in onstran Oceana držé, so za Francoza čednosti brez namena, ki le vesti posameznikovej ustrezajo. — Francoz ceni najvišje spoštovanje imetja in družine, kot skalo človeške družbe, pravičnost in poštenost, ličnost, postrežnost, treznost, razbornost in zmernost, ki morejo edino uživanje radosti in sreče trpežno storiti. — Svoje vsemu svetu znane nečimurnosti Francoz néma za nečednost, ker tudi ona pomaga družbin red vzdrževati in ker francoskemu evdajmonizmu jako streže. — Neverjetno občutljiv je Francoz zoper posmeh; rajši pretrpi bolečino in nesrečo, nego pa smešnost; vsako osobno šalo čuti kot neko poniževanje in razžaljenje časti. (Od tod izvira vsemogočnost javnega mnjenja.) Vendar mu ne dopusti razumnost, da bi se tožil zaradi razžaljenja časti, ker bi taka tožba še le pomnožila govorjenje in hrup, ki bi ga ravno najrajši zabranil.“

Da se držé Francozi svojega racionalizma

*) Zeiten, Völker und Menschen. Erster Band: Frankreich und die Francozen. Von Carl Hillebrand. Berlin 1879.

Zdajci jo uderó vsi za beguncem, in kedor ga uhíta, doboke pravico do njegovega konja in njega obleke, ali mu ima dati primerno odkupnino. Če se to nikomur nij posrečilo in jim uteče ženih, potem se razkorači nad hišnimi durmi, da mu gre nevesta pod nogami črez prag, kar vselej pomenja, da bode on gospodar v hiši. Ali, redek je, katerega bi ne ujeli begočega, in takó dakle nij mnogo v rabi ta nekoliko negalantna šega.

Nevesti, dospevšej do ženihove hiše, pri-skoči po jeden mož od vsake stranke, da jo prime okolo pasa in jo nese notri. Če prihití ženihov sorodnik v tem opraviu nevestinega, pravijo, da se bode žena klanjala možu, ako se to zgodí narobe, rekajo — da bode „ona nosila hlače.“ Nij zatorej čuda, da se pri tem natecanju časih nasprotnika resno poprimeta in se borita vsak za svojo stranko.

Ko je srečno prišla nevesta v odme-

v praktičnem življenju dosti bolj vestno in dosledno, kakor Nemci svojega idealizma in kozmopolitizma, je sedaj vsem zadosti znano. „Nikjer nij poštenost (probité) bolj doma, nego na Francoskem; povsod, v mestu kakor v vasi, pri vsakem stanu, od milijonarja do nemaniča se najde. — Velike tatvine se sicer tudi na Francoskem najdejo; toda so posli in delavci skoro pobožno pošteni: o domačej tatvini, spodmikanju, goljufiji se nikdar nič ne sliši. — Francoz je brez ugovora zanesljiv v denarnih rečeh.“ —

Francoz je le dosleden v svojem razumnem evdajmonizmu, če ima pravičnost za najboljšo modrost. — S kakeršno mero meri, s takošno se mu tudi odmeri. —

„Kakor je Lah v ljubavi strasten, Nemec občutljiv, Anglež resen, tako je Francoz duhovit.“ —

„Francoska družina je storjena po razumnem zakonu. Francoski zakon je, dasiravno zvezan s cerkveno poroko, de facto le državljanska, socialna naprava, ki se ne more in ne sme razvezati. — Francoski zakoni so večidel srečni, srečnejši, kakor naši (nemški), ki so storjeni po nagnenju.

Trezna razumnost Francoza gre tako daleč, da ne spravi več otrok na svet, nego jih lahko pošteno in ugodno izredi. „Izreja teh otrok je potem skoraj jedina skrb staršev. — Mislmo si o principu družinskega življenja današnjih Francozov, kakor hočemo, gotovo je, da ima Guizot prav, če pravi: „Družinski čuti in družinske dolžnosti imajo dandenes veliko moč... Nikdar nijso starši tako ljubeznjivo in pristréno s svojimi otroki živeli; nikdar nijso bili tako skrbni za izrejo in za prihodnjo srečo svojih otrok...“

„Take so razmere mej gospodo in slugami. Nikjer nij toliko starih preskušanih poslov, kakor na Francoskem. — Francoski sluga je podoben mački (opomina vredno je, da ima pri Francozih mačka prednost mej domačimi živalimi) ki se pridružuje hiši, nemški sluga pa psu, ki se pridružuje osobi. Pokornost in podložnost se dozdeva svobodoljubnemu Francozu lahko kot servilizem in nemških razmer osobne podložnosti, angleških mej gospodi in delavci, italijanskih patrijarhalčnih družinskih razmer a la Leporello in Don Juan nij pri današnjih Francozih, kjer je sluga enakoveljavna moč proti gospodu, kakor minister proti monarhu. — Francozu je prostost volje in neodvisnost neovrgljiv dogma.“ — Francoz ne želi svobode samo sebi, tudi drugim jo privošči. —

njeno jej sóbo, jo pride pogledat ženih in sicer jo prvič vidi v zrcalu, proti sebi obrnenem. Ta hip je zanj res zelo usodepoln, kajti zdaj tekar izpozna, v koliko so govorile istino ali so ga prevarile laskave meščarice, popisujoče njega zaročnico, zdaj lahko, videč razkrito nje lice, pripodablja sliko svoje neveste, katero si je bil stvaril v domišljjetini, z nje pravo podobo.

Potem vzame ženih kos sáharja, pregrizne ga in dá polovico zaročenci svojej, polovico ga použije sam. V gori navedenem slučaju nij imel ženih zób, in ko je sáhar v roci prelomil in ga dal košček svojej mladej ženi, jo je toliko razžalil, da ga je — nehteča ga déti v usta — vrgla strani. Sezuvša nogovice, déla je jedno na levo rame, a drugo položila pod desno nogo ter ukazala navzočnim, da otidejo.

Takó sta srečna novoporočenca ostala sama! —

(r+n)

„Kako natančno skrbi Francoz za red pri svojej hiši in pri svojem oblačilu, vé ves svet; vendar je vse prosto. — Vse, kar nosi, mora biti pravo. — Noben Francoz ne nosi rad lažnjivega kinča ali le lahkega zlata.

„Francoska zmernost je postala prislovna; njegova miza je res prav prosta. — Vendar štédi Francoz malokedaj pri kuhinji in pri toaleti, vsaj nikdar, kar se tiče kakšnosti. — Olje in surovo maslo, kava in meso je naravnjej loži najnižjega pariškega vratarja ravno tako čisto, kakor na mizi bogatina. — Nij krojača, ki bi ne imel vsak dan svoje kupice vina in svojega desserta na mizi. — Najlažjo pijanost pa ima Francoz za onečastenje, za osobno poniževanje.

„Narava in omika sta storila iz Francozov najpopolnejšo družbinstvo, katero človeštvo pozna...“ „Družljivemu in duhovitemu Francozu nij treba za zabavo umetne spodbude z omamljivimi pijačami. — Nemce, ki se ne vedo brez pijančevanja zabavljati, imajo Francozi skoraj za barbore.

„V mestih (razen Pariza) nij javnih plesov; če se pa napravijo, se jih poštene družine ne udeležujejo. — Gospe, celo nižjega srednjega stanu, ne gredo nikoli v kavarno ali v gostilnico, tudi ne, če je v okolici mesta. Sploh je na Francoskem (razen Pariza) gostilnic zelo malo.“ — (Iz tega se vidi, kako napačno je, če se francoska družba le v gostilnah študira).“

Ko se je leta 1871. Nemcem posrečilo lep kos francoske dežele pod svojo oblast spraviti, so začeli kmalu Alzacijo po svoje kultivirati. — Videli so, da je krčem premalo; v kratkem se jih je odprlo 2000 na novo. — Ker je vsled tega število hudodelstev od 6900 leta 1872. na 12.273 leta 1876. narastlo, je bilo kmalu tudi ječ premalo! Na Francoskem pa postaja število hudodelnikov od leta do leta manjše ali pa ostaja vsaj stanovitno. — Tudi pri nas Slovencih je število hudodelcev skoraj proporcionalno številu krčem. — Tudi mej Slovenci imamo uže take, ki iščejo v krčmi, kar bi lahko dobili doma. — Najbolj žalostno pa je, da včasih celo slovenska inteligencija, ki ima odgojo za svoj poklic, kmetskej mladini tako slab izgled daje. O naravnih nasledkih take nemškemu narodu utelesene navade pijančevanja piše Legarde:

„Kréma (Kneipe) in smodka sta tako mogočna sredstva za zdvijanje ljudstva, da se z njimi vse radikalne teorije sveta primerjati ne dado... Kdor je prisiljen iz navade vsak dan v smrdečih zakajenih špelunkah skleniti, zna liberalen biti, svoboden nij.“ — Ker očitno pijančevanje vse boljše čute družinskega življenja spodkopava, se smejo te besede gorko priporočati vsakemu prijatelju nepremišljene nemške „gemüthlichkeit.“ —

„Nij boljših gospodinj na sveti, kakor so Francozinje; óne umejo gospodinjstvo s trdno roko in previdno voditi, dasiravno se ne hvalejo s tem na nemški način. Trezna, mrzlo tehtajoča, je tudi manj vestna, vidi korist družine gotovejše in hitrejše, kakor mož, ter jo ume bolj energično slediti. Francozinje so žene močne volje in odločnega značaja.

„Francoske žene srednjega stanu so, da si so bolj izobražene in premožne, vendar tudi bolj delavne, nego nemške. One se ne sramujejo najbornejših pobišnih del.“ — (Sploh se sramujejo le polomikanci dela, pijančevanja v javnih krčmah pa ne.)

„Francoz nij pobožen in veren v nemškem smislu; njegova vera je ravno taka, kakor